ధర్మచక్ర ప్రవర్తన

"నిన్న వచ్చిన జీతండబ్బులలో పాతికరూపాయలకంటె ఎక్కువ ఏమీ మిగలలేదు. చిల్లర కొట్లో ఇవ్వాలిసిందాంట్లో సగమే ఇచ్చాను. బియ్యం వర్తకునికి ఇంకా అయిదు రూపాయిలివ్వాలె. కాఫీ హోటలులో ఇవ్వాలిసిన పదిరూపాయలు ఆవిడకు తెలియకుండా ఎట్లా సద్దటం? తెలిస్తే గోల పెడుతుంది. ఏ పత్రికకన్నా ఒక కథైనా వ్రాసి రహస్యంగా ఆ బాకీ తీర్చాలె. నెలంతా ఎల్లాగ గడుస్తుందబ్బా!" అనుకొంటూ తలొంచుకొని అడుగులో అడుగు వేసుకొంటూ ఇంటి కొస్తున్నాను.

గుమ్మంలోకి యింకా రాకముందే వినిపించింది ఇంట్లో అల్లరి. బుడగ బూరాల కీచు శబ్దం. ఈలలు, ధమధమలాడే బండిమోత అన్నీను. తిరుణాలల్లోను, తీర్థాలలోను వింటాము అల్లాంటి శబ్దాలు.

ఏమిటా సంగతి అనుకొంటూ ఇంట్లోకి కాలువెట్టేసరికి చిన్న వెధవ చేతిలో చెక్క బొమ్మను ఒకదానిని ఆడిస్తూ పరుగెత్తుకొంటూ వచ్చి, "కోతినాన్నాకోతి," అని దాన్ని పైకి క్రిందికిలాగి ఆడిస్తూ, బాగుంది నాన్నా మంచి కోతి నాన్నా" అని ఆ బొమ్మను గురించి ప్రశంసావాక్యాలు కురిపించటం సాగించాడు. చిన్నదాని చేతులలోను అల్లాంటిదే ఉంది. పెద్ద పిల్లవాడు ధడాధమ బండి లాగుతున్నాడు. సుసీ, గింగురు మనేట్లు ఈల ఊదుతున్నది. ఇంతలో అందరూతలో కోతిని తీసుకొచ్చి నా ఎదుట నుంచున్నారు. ఈ వానర సైన్యానికి అధిపతి అయిన ఆవిడ యుద్ధభూమిని అర్జునుని ఎదిర్చి నిలిచిన 'చిత్ర' లాగ మేడమెట్ల నానుకొని నుంచున్నది, వాళ్ళ వెనకాల.

"ఎక్కడివే ఈ! కోతులన్నీ?"

"మనవేనాన్నా" అన్నాడు పెద్ద అబ్బాయి.

"మన కిన్ని కోతులున్నాయా?"

"ఉన్నాయి నాన్నా, అమ్మ సంపాదించింది" అన్నాడు.

"నేనురా? ఓరి వెధవా. నే నెక్కడ సంపాదించానురా? మీరేకొనుక్కొని" అన్నది వాళ్ళమ్మ.

"ఏమి కాంతం. ఈ కోతులన్నీ నీ సంపాదితములే!"

"సంపాదన అంతా మీదే కదండి. నా దేముంది?" అన్నది కాంతం, కొంచెం ముఖం ముడుచుకొని పొంగి పొర్లుతూ ఉన్న నవ్వును అణచి పెట్టుకొని నేనూ నవ్వక తప్పింది కాదు :-

ఆ రోజు సాయంత్రం ఒక్క "టీ" మాత్రంగుక్కెడు తాగి వచ్చేను. డబ్బు ఎక్కువగా కర్చు అవుతున్నదనే కారణం చేత సాయంత్రం కర్చు చాలవరకు తగ్గించాను. నా తాపత్రయము అల్లా ఉంటే కాంతం ఈ కోతులకై ఎంత పాడుజేసిందో అని మనస్సులో కొంత వ్యాకులత జనించింది. కాని పిల్లల ఆటలనుచూచి లోలోపల మిక్కిలి ఆనందిస్తున్న కాంతంతో ఇప్పుడేమన్నా అంటే మనస్సు చిన్న బుచ్చుకుంటుందని అప్పటి కేం మాట్లాడక ఊరుకున్నాను....ఇంతలో,

"పండ గొస్తుంది నాన్నా మన ఇంటికి" అన్నాడు పెద్ద అబ్బాయి.

"పండగొస్తే.......ఇవన్నీ ఉండాలెనాన్నా, పండుగ రోజున పాడాలె, నీకు పాట లొచ్చా నాన్నా" అన్నాడు.

"నాకేం రావు" అన్నాను.

"ఏమని పాడాలెరా" అన్నది వాళ్ళమ్మ.

"నీవు కూడా పాడతావానాన్నా?"

"నే నెందుకులే, నీవు మీ అమ్మా పాడండి" అన్నాను.

"ఎబ్బే ఆడవాళ్ళు పాడతారా? మొగాళ్ళు పాడుతారు నాన్నా" అన్నాడు మావాడుఛాతీ విరిచి మొగవాడ్ని అన్న గర్వం అంతా రొమ్మున అదిమి పెట్టుకొని.

"ఏమని పాడాలో చెప్పరా మీ నాన్నకు" అన్నది ఆవిడి దొంగనవ్వు నవ్వుతూ.

"నాన్నా ఇది పట్టుకొని, ధరచిమ్మాచనమై, అంటాను నీకు అను నాన్నా నే నన్నట్లు"

“సరే, ధరసింహాసనమై ఇంకేం అనాలెరా?”

“చెపుతా నాన్నా, ధరసింహాచనమైలభంగుకొడుకై......అను నాన్నా”.

“ఛా వెధవ ఎవరు చెప్పారురా ఈ పాట?”

“మాస్టారు చెప్పారు నాన్నా, బళ్లో మంచిపాటలు చెపుతారు......విదిలించి గొడుగై.........”

“అది కాదురా అబ్బాయి విధించి అనాలిరా” అని వాళ్ళ అక్కయ్య తప్పుదిద్దింది శబ్దరూపం తెలిసిన దానికి మల్లే. వాళ్ళమ్మ ఒకటే నవ్వటం.....చిన్నది గంతులు వేయటం. సుసీ ఈల గింగురమని ఊదేసింది. వాడు బండి లాగాడు ధమధమ మని చెవులు గింగురు మన్నాయి. “అబ్బా! ఏమి మోతమ్మ. కాసేపు ఊరుకొండే” అన్నాను. ఎవరు ఆ మాటలు వినుపించుకొనేది? “ఇంతకూ ఆవిడ దగ్గరుంది ఏమున్నా! ఎందుకు కొనియ్యాలె ఇవ్వన్నీనూ? రాని ఆనెక్కు చెబుతాను ఈవిడ సంగతి” అని అనుకొని మేడపైకి, వెళ్ళిపోయినాను. దాని తరువాత ఇంకో గంటకు మామూలుగా భోంచేసి చదువుకొంటూ కూర్చున్నా, ఆవిడ వచ్చిన తరువాత గట్టిగా చీవాట్లేద్దామని దృఢంగా సంకల్పించుకొని.

రాత్రి తొమ్మిది కొట్టింది గోడపైనున్న గడియారం ఠాంగ్ ఠాంగ్ మని; అప్పుడే మా ఆవిడ కాళ్ళ అందెలూ ఘల్లుమన్నయి. తలెత్తి చూద్దును గదా ఎదుట నుంచున్నది నా కెదురుగా, ఒకచేత్తో వెండి చెంబూ, మరో చేత్తో జిలేబితో నిండి ఉన్న పళ్ళెమూ పట్టుకొని మా ఆవిడ.

“ఎక్కడదీ చీర?” అన్నాను చూసీ చూడటంతోనే ఆవిడను. తెల్లని పూలు గల గులాబిరంగు సిల్కుచీర నేను ఎప్పుడూ కొనలేదు.

కాంతం, తలొంచుకొని, చీరమడతలు మెల్లగా సర్దుతూ, ఎక్కడిదేమిటండీ. నాదే, బాగుంది కాదూ” అన్నది నేను సంతోషిస్తానన్న గంపెడాశతో.

కొనేసింది గామాలు ఇంటి కర్చుకోసం దాచిపెట్టిన డబ్బెట్టి, గుండెల్లో రాయిపడ్డది.

సరదా పడి కొనుక్కొని కట్టుకొని మహానందంతో నావంక అట్లా చూస్తున్న

మనిషి మనస్సును నొప్పించటం అన్యాయమే కాని ఏం జెయ్యనూ తప్పిందికాదు. అందుకని ముఖాన్ని ముడుచుకొని.

"బాగుంటం మాట అల్లావుంచు. ఎప్పుడు కొన్నారండి ఈ చీర?" అన్నాను బొంగుర గొంతుకతో, "అప్పుడే వచ్చినట్టుంది. మహారాజులుంగారికి కోపం" అన్నది, పదునుగా నూరి సానబెట్టిన చిరునవ్వును నాపై విదిలిస్తూ.

"ఎప్పుడు కొన్నావు?.........ఎంత?" అన్నాను అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో ఆకరకు చిరునవ్వును అవతలకు తోసేస్తూ.

"మధ్యాహ్నం.....ఇరవై రెండు రూపాయలు" అన్నది వంచిన ముఖం ఎత్తకుండా, కుచ్చెళ్ళు దిద్దుకొంటూ ముందున్న అద్దంలో చూచుకొని.

"ఆ కోతులకూ?........" అన్నాను అంకెలు కూడుకుంటూ.

"అవెంతలెండి........అవో రెండు మూడు రూపాయలు"

"ఎక్కడిదీ ఇవన్నీ కొంటానికి డబ్బు నీకు?" అప్పటికి నా మనస్సులోని బాధంతా చూపుల్లో కెక్కింది.

"మనదే!" అన్నది ఆవిడ మళ్లీ నమ్మకంగా.

"అంటే.......నేను నీకు ఇవ్వలేదే" అన్నాను చూపులు ప్రశ్నార్థకంగా అమర్చి.

"ప్రత్యేకంగా ఇవ్వాలా ఏమిటండీ....పెట్టెలో నుంచి తీశాను" అని అంటూంటే ఆవిడ కళ్లలో తారలు తళ్కుతళ్కుమని మెరిసినవి.

"నన్ను అడక్కుండానే" అన్నాను ఆశ్చర్యంతో.

"అడగాలా ఏమిటండీ........" అంటూ దగ్గరసావచ్చి మెత్తని గులాబి పూమాలవంటి తన రెండు చేతులనూ.....నా భుజాలపైని వేసి ముఖంలో ముఖం పెట్టి నవ్వింది.

నేను నవ్వలేదు.............

డబ్బు లేక నానా ఇబ్బందీపడుతూన్న సమయంలో పాతిక రూపాయలూ ఒక్కమారు మాయంజేసిందే అని కోపంతో...........

"చాల్లే.........అల్లా ఉండు............చెబుతాను ఇవ్వాళ నాకు చాలా కోపంగా ఉంది" అన్నాను విని వినపడని సణుగుడు గొంతుకతో.

'ఓయబ్బ! ఇంతమాత్రానికే కోపం ఎందుకండీ?' అంటూ ముందుకో అడుగు జరిగింది ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ.

"అలా నవ్వితే నా కోపం పోదు. నవ్వేటప్పుడు నవ్వాలేగాని అదేపనా? నా మనస్సు కనిపెట్టాలె" అన్నాను. ఆవిడ మనస్సుకు కష్టం కలిగితే కలిగింది లెమ్మనుకొని.

నవ్వటం ఆపింది. మల్లెమొగ్గలాగ ముడుచుకుపోయిన ముఖంతో అన్నదీ............"ఏం జేశానండీ, మీకంత కోపం ....పిల్లలు ఏడిస్తే అవ్వేవో కొన్నాను. నేనేమన్నా..........ఈ చీర కొనుక్కున్నాను. ఎన్నాళ్ళబట్టో...... ......అనుకోటం ఈలాంటి గులాబిరంగు చీర కొనుక్కోవాలెనని నేను కాపరానికి వచ్చిన కొత్తలో."

"అవునవును. ఇప్పుడంతా ఎందుకు............ఇప్పుడెట్లా జరగటం నెలంతా?"

"గడవక కొడుతుంది లెద్దురూ. చూశారూ..........ఈ రంగు పోదట! గట్టిరంగు-పూలు చూశారూ? ఎంచక్క ఉన్నాయో-" అన్నది అద్దంలో మరోమారు చూచుకొని పమిట సవరించుకొంటూ.

"అయితే ఉన్న డబ్బంతాకోతులకు కర్చు అయిందన్నమాట!.......ఇక ఈ నెలంతా తల గోక్కుంటూ కూర్చువాలె!.........అంతే కదూ?" అన్నాను విసుగ్గా.

"ఏం మాటలండీ అవి? అంతా కోతులకే అయిందా పిల్లలు ఆడుకొంటారని ఓ రెండు రూపాయలకు అవికొన్నాను. అంతేగా?"

"మరి చీర నీవొక్క దానివే కొనుకున్నావేం?"

"ఇంకెవరికి కొనమంటారు?"

"ఆడకోతుల కన్నిటికీ బట్టలు కడతారు."

"మగవాటికి?"

"ఆడ........అనలేదు. ఆట..........అన్నాను."

"చిత్తం"

"ఏమిటండీ బుంగమూతి పెట్టుకొని, అల్లా కూర్చున్నారు?" అన్నది ఆవిడ నాకు ఎదురుగా ఉన్న కుర్చీలో కూర్చుని ఉండి, ఒక పది నిమిషాలైన తరువాత.

"ఏమిటి చేయమంటావు?"

"సంతోషంగా ఉండమంటాను."

"పాతిక రూపాయలూ ఇస్తే."

"రూపాయలు కాకపోతే అంత విలువైంది ఏదన్నా ఇస్తే పుచ్చుకొంటారా?" అంటూ కాంతం నా వెనక్కు వచ్చి రెండు చేతులూ కుర్చీపైన జార్చి ముందుకు వంగింది.

"అహ, అల్లా పనికిరాదు. నాకు రూపాయలు రూపాయలుగా కావాలె."

"దానికేం భాగ్యం అల్లాగేఇస్తాను?" అన్నది కొంటెగాచూస్తూ.

"ఎల్లా ఇస్తావు! మీవాళ్ళ దగ్గర్నుంచి ఏమన్నా?....'

"ఆ, మళ్ళీ జీతం రాదూ అప్పుడూ.........."

"నా జేబులోనుంచి తీసి నాకిస్తావూ? ఘనకార్యం చేస్తావు!.......కాని ఇవ్వాళ నీవు చేసిన పని నాకు చాలా కష్టంగా ఉంది. అత్యవసరమైన కార్యానికి కాకుండా డబ్బు కర్చు చేయటమనే విషయం అల్లావుంచి, నాతో చెప్పకుండా డబ్బు పెట్టెలోనుంచి తీయటం ఎంత తప్పు."

"మనదేగదండీ........." అంటూ నాముఖంపై వ్రాలిన క్రాపును పైకెత్తుతూ కూర్చున్నది కాంతం నాకెదటనే కొంచెం ప్రక్కగా. ఇందాకటి కోపమూ, మనస్సులో కష్టమూ, తగ్గిపోయినయి. పోనిలే అనిపించింది. ఆముదురు రంగు గులాబీ రంగుసిల్కుచీర, మెరుస్తున్న నీలాకాశంలాంటి కేశబంధం మనోహరంగా ఉన్నప్పుడు కోపం ఎల్లాగుంటుంది?

"మనదైతే మట్టుకు?...ఇద్దరం అనుకొని సాధకబాధకాలు చూచుకొని ఖర్చు చేయాలెగాని, నీ యిష్టప్రకారం నీవు ఖర్చుచేస్తే ఎట్లా గడవటం?"

"మీరు నాతో చెప్పే కర్చు చేస్తున్నారా?"

"చెప్పకపోయినా సంసారానికే కర్చు చేస్తున్నాను"

"నేనూ, అంతేనండీ............ఇంకోవిధంగా పాడు చేస్తున్నానని అనుకోకండి. మీరు చేసే వ్యయమంతా సంసార సౌఖ్యానికై తోడ్పడుతుందని ఎట్లా అనుకొంటున్నారో అల్లాగే చీరలూ, రెవికలూ, ఆటవస్తువులూ కొని, పిల్లలూ నేనూ సంతోషిస్తుంటే మీకానందం కాదండీ! నేను అందంగా కనుపించటం మీకు ఆనందం ఇవ్వటానికి కాదండీ? మీకు తెలియదా యీమాత్రం? నాచేత ఈ ఉపన్యాసం ఎందుకు ఇప్పిస్తారు?" అన్నది చెమ్మగిల్లిన నేత్రాలతో.

"పోనీ చీర కొంటే కొన్నావు అనుకో. ఆకోతులెందుకూ? డబ్బుదండుగ?"

"ముద్దుమురిపెం ఉండొద్దూ? పిల్లలు ఎంత సంతోషించారనుకొన్నారు. మీరుచూశారుగా వాళ్ళు ఆడుకోటం......"

"అవును గాని అది అల్లావుంచు. నీవునాకు చెప్పకుండా డబ్బు తీయడం దొంగతనం........."

"దొంగతనమాండి............మీడబ్బు మీరు తీసికోటం దొంగతనమైతే ఇదీ దొంగతనమే...."

"నేను సంపాదిస్తున్నాను...." అన్నాను గర్వంగా.

"మీరు సంపాదించటం నేను కర్చు పెట్టడం కోసమే" అన్నది కాంతం...నిండు విశ్వాసంతో.

"అవునవును మహాగొప్ప సిద్ధాంతం. సాయిబూ సంపాదనంతా బూబు కుట్టుపోగులకేకదూ! బాగుంది! ఇట్లాగు అంటే, ఇల్లా భర్తకు తెలియకుండా భార్య డబ్బును, దొరల సంఘంలో ఎప్పుడూ తీయదు. అట్లా తీసిందో......."

"ఆఁ తీసిందో చెప్పండి ఆకాస్తాను."

"తీస్తే ఇంకేముంది? ఆ రోజుతో వారి దాంపత్యానికి నూరేండ్లు నిండుతాయి. ఆ రోజుతో సరి. ఎవరిదారివారిదే!"

"వెళ్ళిపోవటమే?"

"సందేహంగా అడుగుతావేమి? తత్ క్షణం విడాకులు పుచ్చుకోటం ఎవరి దారిని వారు వెళ్ళిపోవటం."

"పోయేవాళ్ళు వెళ్ళిపోక ఆ ఆకులు పుచ్చుకోటం ఏమిటి?"

"ఆకులు కావవి. విడాకులు పుచ్చుకోటం అంటే Divorce."

"డైవోర్సు అంటే."

"చచ్చాం నీకు ఎల్లా చెప్పటం!"

"మీవృత్తే అదిగదండీ! ఈమాత్రం చెప్పలేరూ!"

"అదివేరు. బళ్ళో అయితే కుర్రాళ్ళకు తెలిసీ తెలియకుండా పెద్ద ఇంగ్లీషు మాటలతో హడలకొట్టేస్తే మళ్ళీ నోరెత్తరు. నీకీ తెలుగులో చెప్పటం అంటే కష్టం ఏమిటంటే భార్యాభర్తలకు పొత్తుకుదరనప్పుడు వారు న్యాయస్థానంలో తమ దాంపత్యాన్ని విచ్ఛేదనం చేసుకుంటారు."

"సంబంధం తెంచుకుంటారు అన్నమాట."

"ఆ అది."

"తెంచుకుంటే తెగిపోతుందన్నమాటే వాళ్ళ దాంపత్యం!"

"మహరాజులాగ, నిరభ్యంతరంగా రకీమని తెగుతుంది నిమిషంలో."

"పిల్లలుంటే?"

"వాళ్ళ కేదో ఏర్పాటు చేస్తారు. ఏ ఆసుపత్రికో ఇట్లాంటి పిల్లలను పెంచటానికి ఏర్పడ్డ ఏసంస్థకో ఇచ్చేస్తారు."

"ఓరివీళ్ళ అమ్మకడుపుమాడ.......ఎంత చిత్రం! ఆడదికూడా భర్తకు విడాకులిస్తుందన్న మాట కోపం వస్తే?"

"ఓ......"

"అంటే పిల్లలనూ భర్తనూ నిక్షేపంలాంటి సంసారాన్ని వదిలేస్తుంది! వాళ్ళలో ఆపని ఎబ్బరికంగానూ, ఉండదు! అంతేగదండీ."

"అదీ సంగతి."

"వాళ్ళ దుంప తెగిరి. వాళ్ళ సంగతి నాకు ఇక చెప్పకండి."

"అల్లాక్కాదు. మనము వాళ్ళవద్దనుంచి కొన్ని విషయాలు నేర్చుకోవలసి ఉంది. ఇప్పుడు చూశావూ, ఇల్లా విడాకులివ్వటం అనే అవకాశం ఉండటం మూలాన ఆడదానికి స్వేచ్ఛ ఏర్పడుతుంది. అదీ లేకపోతే భర్తతో ఇష్టం లేకపోయినా కాపరం చెయ్యాలె అంటే నీచమైన శృంఖల బద్ధమైన దాస్యవృత్తికి లోబడినట్టు."

"ఆగండి....ఇక చాలు" అన్నది ముఖాన్ని చిట్లించుకొని.

"ఉండు మరి........కొసంటా విను. ఇష్టము కానపుడు విచ్ఛేదం చేసికొని......."

"తాడు తెంచుకొని అనండి" అన్నది తన ఈసడింపును సూచిస్తూ.

"అదేలే వాళ్ళకు తాడుండదు. అట్లా వెళ్ళిపోయి ఆడది దాని ఆత్మ గౌరవాన్ని వ్యక్తిత్వాన్ని సాధిస్తున్నది."

"దాని నెత్తిలెండి......ఇక ఊరుకోండి. మనపురాణాల్లో ఎవరికి ఇటువంటివి లేవు. ఏదో కొట్టినప్పుడు కొట్టినా తిట్టినప్పుడు తిట్టినా, భర్తనే నమ్ముకుండుటయే తప్ప."

"ఆ విషయాలు, ఆ ఆదర్శాలు పాతవి. ఆ కాలం వేరు ఈ కాలం వేరు. నీవు ఈ కాలానికి సంబంధించిన ఆదర్శాలనూ తెలుసుకొని అయినా ఉండాలె."

'ఓ..........అల్లాగేనండీ ఊరికే తెలుసుకోటం ఏంఖర్మం. ఆచరణలో పెడతాను ఇక సరేనా?' మేఘాల వెనకాల మెరపు మెరసినట్లు ఆమె ముఖాంతర్భాగమున ఎక్కడో చిరునవ్వు ఒకటి తళుక్కుమన్నది. 'ఇప్పుడు నీవు చేసినలాంటి తప్పుకు దొరైతే ఏంజేసేవాడో తెలుసునా?'

'ఆఁ చెప్పండి.......అదేనా......విస్తరాకులు, ఛీ, ఛీ' విడాకులూ.

'అవును అయితే నేను దొరను కాదనుకో......'

'కాదనుకోటం........ఏం ఖర్మం అవునే అనుకుందాం అనుకోటంలో అయితే మీరు కూడా నన్ను వెళ్ళిపొమ్మంటారా?'

'అంటాననుకో అందుకు నీవేం చేస్తావు?.......అట్లా చూస్తావెందుకు అప్పుడే నీవు ఇట్లాంటి పనులు చేయరాదని నీతిని బోధించటానికి మాటవరసకు అంటానె అనుకో. అపుడు ఏం జేస్తావూ, అంటా?' అన్నాను.

కాంతానికి మృదువైన మాటలతోనే మాంచి నీతిపాఠం బోధించానని సంతోషించినాను.

'ఏంజేస్తానంటారా? ఏమిటి చేసేది?' అంటూ ఉండగానే గది అవతల పసిపిల్ల కెవ్వునకేకవేసి ఏడ్చింది. చప్పున నేను అవతల కొక్కగంతేసి పిల్లదాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకొని వస్తుండంగా.

'వెళ్ళిపొమ్మంటే ఉంటానా ఏమిటండి...మాట వరుసకు అన్నా నిజంగా అన్నానూ వెళ్ళేపోతాను' అని రకీమని తలుపు వేసుకొన్నది.

పసిపిల్ల ఉలిక్కిపడి తల్లికోసం ఒకటే ఏడ్వటం తేలు కుట్టినట్లు.

'తలుపు తీయి.......'

'......................'

'ఇదిగో నిన్నే.......'

'.....................'

సరేలే.... పిల్ల చేతుల్లో నిలవటం లేదు.

'అబ్బహ! దబ్బున తలుపు తీయాలె.'